

HEMEN GAUDE: HIRU EMAKUME, HIRU ISTORIO, HIRU BIZITZA

Lucía Asué Mbomío Rubio

InteRed
hezkuntza eraldatzailearen alde

Honen diru laguntzarekin:

Ilustratzailea: Elizabeth Montero Santa

HEMEN GAUDE: HIRU EMAKUME, HIRU ISTORIO, HIRU BIZITZA

KREDITUAK:

Titulua:

HEMEN GAUDE: HIRU EMAKUME, HIRU ISTORIO, HIRU BIZITZA

Egilea: *Lucía Asué Mbomío Rubio.*

Ilustratzailea: *Elizabeth Montero Santa.*

Diseinua eta maketazioa: *Mauricio Maggiorini.*

Argitalpen-koordinazioa: *Idoia Landaluce, Carolina Naranjo,*
InteRed programen arloa.

Data: *2023ko uztaila.*

ISBN kodea: *978-84-121198-6-2*

InteRed
hezkuntza eraldatzailearen alde

Kaixo!

Zu!, bai, zu! Zurekin ari naiz.

Eta galdera bati erantzutea nahi dut: begiratzten didazunean, zer ikusten duzu? Zer pasatzen zaizu burutik? Zertan aritzen naizela uste duzu? Zer uste duzu gustatzen zaidala egitea? Nongoa naizela uste duzu edo non uste duzu bizi naizela?

Erantzun hemen behean, baina benetan, ez hau institutuko ariketa bat delako...

Paola dut izena eta, jende askorentzat, ninota naiz. Ba al dakizu zer den ninota? Falletako panpina tipikoa da, poliestileno hedatuarekin egina, hau da, kortxo zuriarekin. Giza itxura izan dezake, baina karikaturizatua, desitxuratua eta gehiegizkoa, baina agian denek berdina dutena da barrutik hutsik daudela.

Eta horixe gertatzen zaie migratzen eta Espainiako Estatua etxe gisa aukeratzen duten pertsona askori. Batzuek karikaturizazio hori besterik ez dute ikusten, eta egiaz pentsatzen dute gure barruan ez dagoela ezer. Izenik, geure historiarik, ezagutzarik, sentimendurik, familiarik eta maite ditugunik edo oroitzapenik ez bagenu bezala. Denak berdinak bagina bezala, material berberaz eginak gaudelako eta gure kanpoko itxura bakarrik aldatuko balitz bezala pixka bat.

Ez da horrela, ordea. Horregatik, nigmatik eta nire kide migratzaileengatik, emakume zoragarri batzuen historia kontatuko dizuet. Ikusiko duzue erabateko erreferenteak direla, abnegazioaren eta hobetzeko eta ingurunea eraldatzeko nahiaren erreferenteak, nahiz eta, zoritxarrez, gizartearen zati batentzat ninotak besterik ez izan.

NICOLEekin hasiko naiz

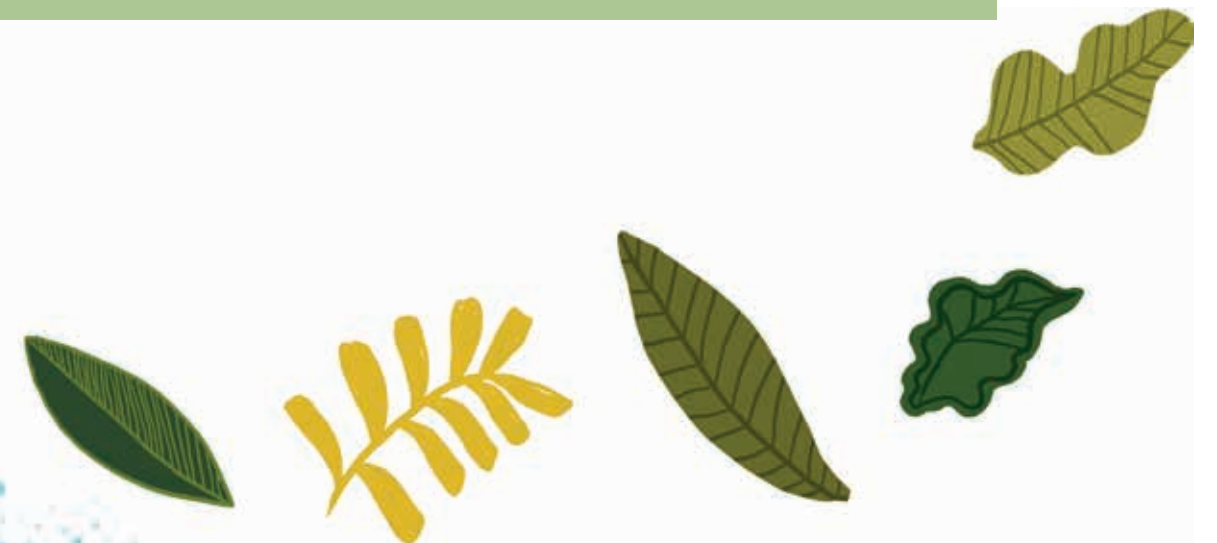
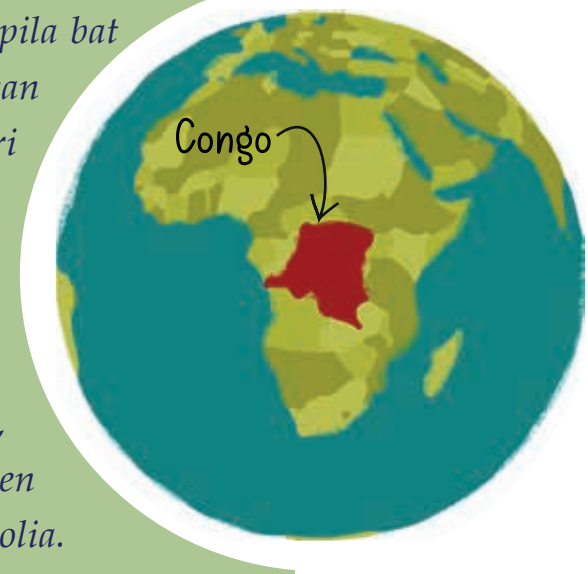
Nicole Ndongala Afrikako kontinentearen bihotzean jaio zen, Kongoko Errepublika Demokratikoan dagoen Mai-Ndombe aintzira handiaren ondoan. Han, munduko berde guztiak dituzte paisaiek, eta ura ez da inoiz falta. Izan ere, txikitan, ea sirena bezalakoa zen Nicole. Eguna aintziran sartua ematen zuen, kantuan edo alboan jolasean, eta inguruko natura oparoaz gozaten zuen beste neska-mutilekin batera.

Nerabezaroan, bere herrialdeko hiriburura joan zen, Kinsasara, finantza-kudeaketan diploma ateratzeko. Praktikak eginak zituen eta fakultatean sartu zen ikasketekin jarraitzeko eta lizentziatu ahal izateko. Gauzak okertu egin ziren, ordea, eta 1997an gerra zibila hasi zen, eta unibertsitatea itxi egin zuten.

Hau Nicole da gaur egun

Gatazkez hitz egiteko, funtsezkoa da Kongok baliabideei dagokienez duen garrantzia azaltzea. Mineral pila bat du lur azpian. Hain zuzen ere, bertan dago koltan mineralaren erreserben % 80, eta mineral hori gabe ezin izango genuke telefono mugikorrik izan. Hala ere, koltanaren sukarraren aurretik, azken hamarkadetan hain beharrezkoa izan dena, uranioa izan zen, Hiroshimako bonba egiteko erabili zena, bai eta, adibidez, kautxua, zeinaren erabilerak aurrerapen handia ekarri baitzuen automobilgintzan, edo bolia.

Kontua da aberastasun horrek planeta erdiaren interesa piztu duela eta, horren ondorioz, herrialdea nazioarteko potentzia handien, enpresa multinazionalen eta tokiko politikarien arteko ika-miken ohiko agertoki bihurtu dela, aberastasun horretaz nor jabetu daitekeen ikusteko. Hala ere, komunikabideek ez dute beti ematen gertatzen ari denaren berri. Gerra batzuk ezkutuan geratzen dira, eta haien kalteak Europara iristen saiatzen direnean beren bizitzak salbatzeko, ez ditugu ezagutzen haien zergatiak eta ez dakigu zein testuingurutatik ihes egin duten.

Leku bakar bat ere ez zen segurua, ohikoak ziren poliziaren apetaren araberako atxilotzeak, bai eta kaleko indarkeria ere. Horregatik, aitzak eta amak, oinaze handiz, bere lurra uztera bultzatu zuten. Nicolek Afrikako herrialde mugakideetakoren batera joatea erabaki zezakeen, baina haietako bat bera ere ez zen bakezko lekua. Aldameneko Kongon izugarrizko guduak egiten ari ziren aurreko presidentearen (Sassou Nguesso) eta indarrean zegoenaren (Pascal Lissouba) artean. Angola, berriz, gerra zibil luze batean murgilduta egon zen 2002ra arte. Horregatik, Bruselara joan zen hasieran.

Zergatik Bruselara?

Bi herrialdeen artean dauden lotura historikoengatik eta, hain zuzen ere horregatik, bi nazioetako hizkuntza ofizialetako bat frantsesa delako.

1885etik 1960ra, gaur egun Kongoko Errepublika Demokratikoak hartzen duen lurraldea Belgikako lurraldea izan zen modu batean edo bestean. Lehenik, Leopoldo erregearen jabetza eskusibo gisa, zeinak, inguru hartako kautxuarekin eta boliarekin aberastu ahal izateko, erdi-esklabotzako erregimena ezarri zuen. 1908tik, erregea hil zenetik, Belgikaren kolonia izatera pasa zen.

Hala izan zen afrikar nazioak independentzia lortu zuen arte.

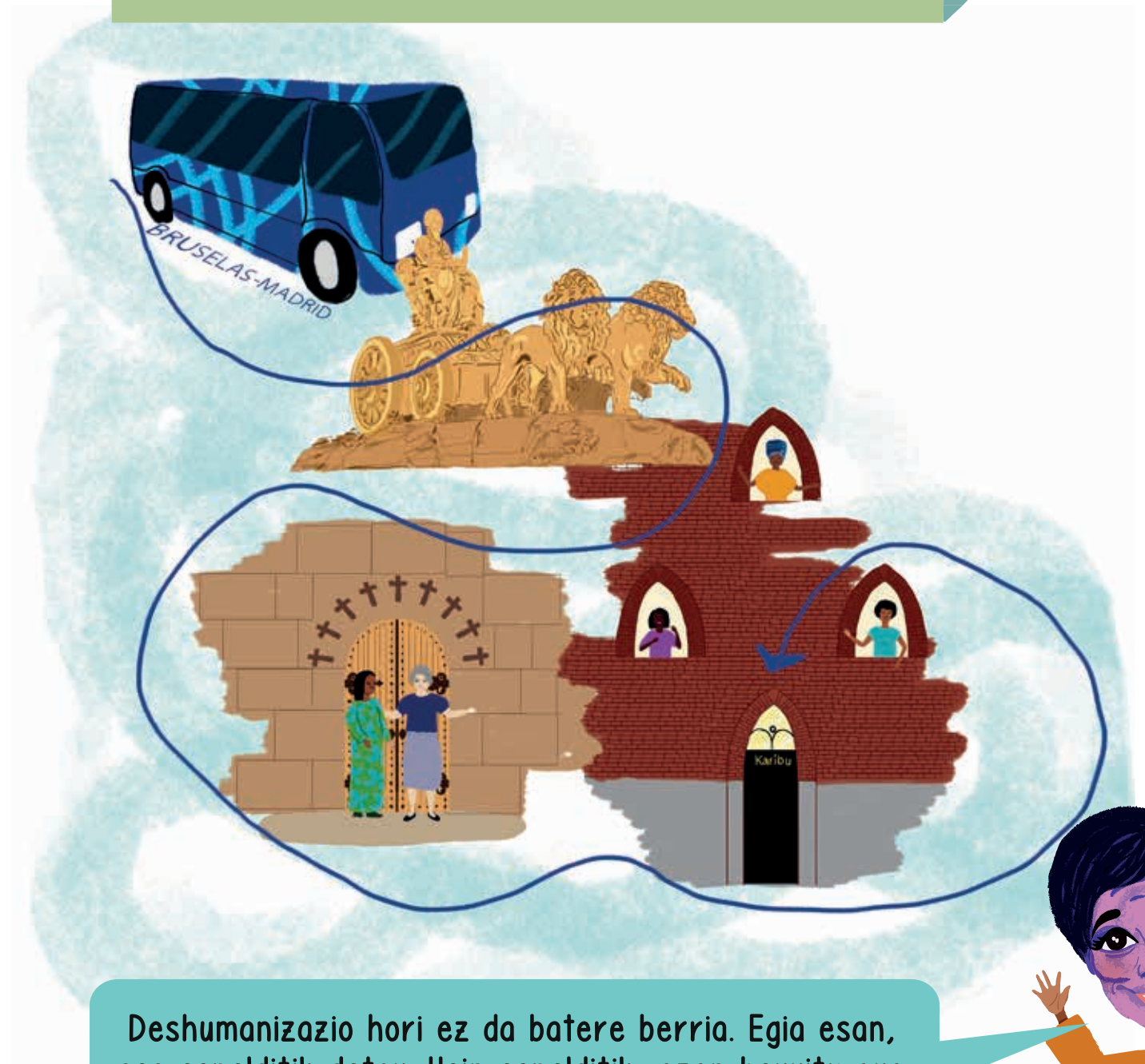

Gerra hasi aurretik, jakina, Europarekiko itxaropen tipikoak zituen Nicolek. Mundu guztia ongi bizi zela uste zuen, ezagutzaren sorlekua zela eta giza eskubideen bermatzaile ukaezina. Hala ere, ihes egin zuenean ez zuen horretan pentsatu ere egin; besterik gabe, irten egin behar zuen, babesa lortu eta salbu egon. Anaiari esker lortu zuen, hura Bruselan ari baitzen ikasten eta bisatu faltsua lortu baitzion bidaiatzeko. Haren laguntzarik gabe, ezingo zukeen gerratik ihes egin.

Hala ere, Belgikako hiriburuan eman zituen lehen egunak ez ziren batere errazak izan. Indarkeria modu askotan adierazten dela ikusi zuen. Iritsi eta egun batzuetara, egoera administratibo irregularrean zeuden pertsonak kanporatzeko prozedura bat ikusi zuen, zorigaitzean amaitu zena. Erdialdeko Afrikako emakume bat erbesteratzearen aurka agertu zen, eta Estatuko segurtasun-indarrek ito egin zuten. Gertakizun hark hainbeste traumatizatu zuen, ezen bizi zen lekuko bizilagun bati aipatu baitzion. Emakumeak ziurtatu zion Espainian pentsaezina zela horrelako zerbait gertatzea, eta Nicolek autobus-txartela erosi zuen Madrilera joateko.

Gizaki bat bera ere ez da ilegalak, eta horregatik hobe da "egoera administratibo irregularrean dagoen pertsona" bezalako esamoldeak erabiltzea, "paperik gabeak" edo "ilegalak" esan beharrean, erabat deshumanizatzaileak baitira esamolde horiek.

Deshumanizazio hori ez da batere berria. Egia esan, oso aspalditik dator. Hain aspalditik, ezen harritu ere egingo zaituzte agian.

XVI. mendean Atlantikoz haraindiko esklabotza hasi zenean, aitzakiaren bat bilatu behar izan zen inola ere hala ez zen zerbait digerigarri egiteko. Lehenik eta behin, lurra kendu zitzaien Abya Yalako jatorrizko biztanleei. Adierazpen hori "Amerika" esan ordez erabiltzen da, herrialde kolonizatzaileek inposatutako hitza baita Amerika. Jende asko badago ere adierazpen hori erabiltzearen alde, kuna herri indigenatik dator, jatorria gaur egun Panama eta Kolonbia direnetan zuena, eta "lur oso-betea" esan nahi du, "bizi-lurra" edo "lur heldua". "Odol-lurra" gisa ere itzul liteke, beren hizkuntzan "ablys" odola baita. Beren lurraldea defendatzeagatik eta esklabotzagatik borrokan edo europarrek eraman zituzten gaixotasunez kutsatuta hil zirenen sarraskiarekin lotuta egongo litzateke azken adiera hori.

Urteek aurrera egin ahala eta bertako biztanleriarengan egindako sarraskiaren aurrean, alternatiba bat bilatu zen: afrikarrak bihurtu zituzten esklabo. Prozesua oso latza izan zen azken horientzat: bahitu egin zituzten eta izena, kultura eta hizkuntza kendu zizkieten. Hori nahikoa ez balitz, indarrez eraman zituzten etxetik milaka kilometrora, eta dohainik lan egitera behartu zituzten, hala egiaztatzen zuten jabetza-tituluak izateagatik beren jabeak zirela zioten pertsonen diru-kutxak handitzeko. Beraz, erlijioak pisu handia zuen garai hartan, argudiatu zen bazegoela arima zuen jendea, pertsona zuriak, eta arimarik ez zuena, afrikar beltzak. Arima zen, hau da, dimentsio izpirituala, gizatasuna ematen zuena ala ez zuena, eta, beraz, arima ez edukitzeak esan nahi zuen ez zela gizakia.

Mendeak igaro ahala, erlijioak protagonismoa eman zion zientziari, eta horrek aldaketa ekar zezakeen beltzentzat, baina... ez zen hala izan. Arrazismo zientifikoak hartu zuen deshumanizazio horren lekukoa, eta, garezurraren eta genitalen neurketetan oinarrituta, beste desberdintasun batzuk ezarri zituen: bazen arraza bat, zuria, pentsamenduarena, sorkuntzarena eta arrazoimenarena, eta beste bat, beltza, aberezko indarrarena eta ezin eutsizko sen makurrarena. Garuna muskuluari kontrajarri zitzaion, eta ulertu zen arraza bat adimen hutsa zela, eta bestea, berriz, eskulan hutsa.

Bata agintzen zuena eta bestea obeditzen zuena.

Hori ulertzeko, kontuan hartu behar dugu arraza, ikuspegi biologikotik begiratuta, ez dela existitzen. Giza taldeak beren ingurunera egokitzearen ageriko adierazpena besterik ez da. Horiek horrela, eguzki gehien egiten duen lekuetako pertsonak, logikaz, azala ilunagoa dute izpi ultramoreen ondorio kaltegarrietatik babesteko. Eta besterik ez. Gainerako guztia, hobeto dantzatuko dutela, korrika gehiago egingo dutela edo adimen handiagoa edo txikiagoa izango dutela onartzea, arrazakeria zientifiko horretatik datozen zentzugabeko usteak dira, gaur egun gure garaietara egokituta adierazten dena. Nola? Komunikabideek, zinemak eta irudikapen-sistemek oraindik ere gizatasun osoa kentzen diete beltzei, afrikarrei eta afrikar ondorengoei. Irudien bidez egiten dute, paterak edo hesia saltatzen erakutsita, baina irudi horietan inoiz ez dira agertzen izena, historia eta herrialdea duten norbanakoak, ez eta migratzeko zer arrazoi izan duten ere. Erakusten dizkigutenak buruak dira, aurpegi lausoekin, gabarretan pilatuak edo itsasoan hondoratzen diren eskuak, flotatu nahian hiltzear minutu latzak igaro ondoren, inoiz ez da haien ahotsa azaltzen.

Eta gero hitzak daude. Esaten direnak eta esaten ez direnak. Horren adibidea da immigrazioari buruzko albisteen % 80k ez duela migratzaileak informazio-iturri gisa, eta % 50ek ez duela pertsona hitza erabili ere egiten horiei buruz hitz egiteko.

Horrek, ezinbestean, nolabaiteko distantzia sortzen du.

Bestalde, pertsona beltzak, afrikarrak eta afrikar ondorengoak direnean, ikusezintasun mediatikoa ikaragarria da. Salbuespenaren logikarekin bakarrik hausten da (... lehena, edo ... bakarra), komunitate homogeenok badaudela pentsa dezagun laguntzen baitu, non komunitatea osatzen duten banako guztiak berdinak diren eta eredu bati erantzuten dioten. Beste arrakala oinazearen narratibak sortzen du, pertsona beltzak gerra-egoeran, sufrimenduan eta baliabiderik gabe ikusten baitira beti. Ikuspegi hori soilik erakusteak sortzen duen arriskua da normala ez den zerbait normalizatu dezakegula Mendebaldean. Horrela, azkenean, garrantzia kentzen diegu munduaren zati batean gertatzen diren gerrei, atentatuei edo istripuei, eta elkarrengandik bereizten gaituen distantzia edozein dela ere, ez genuke hain urrunekotzat hartu behar.

Eta galdetuko diozue zuen buruari zergatik egiten den hori guztia jada ez bagaude XVI. mendean eta XIX. amaitu bazen Atlantikoaz haraindiko esklabotza? Gibraltarko itsasarte Mendebaldeko Europaren eta Afrikaren arteko muga naturala delako. Itsasoan barrena datozenak deshumanizatzeak mendebaldeko gizartearentzat "jasangarriago" bihurtzen du Mediterraneo eta Atlantikoaren zati bat hilobi bihurtu izana hona etorri nahian bizia galdu duten afrikar askorentzat. Eta, bestalde, baliagarria da lanean eta inolako damurik gabe esplotatu ahal izateko etortzea lortu dutenak. Horren erakusgarri Iberiar Penintsulako hegoaldean, "Europako baratzea" deitzen dioten horretan, lan egiten duten jernalarien egoera. Leku emankorra bezain basatia da plastiko baten azpian orduak eta orduak temperatura oso handietan ematen dituztenentzat, marrubiak ia urte osoan jan ditzagun

Baina itzul gaitzen Nicolerekin. Gazteleraz hitz egiten ez zekienez, eta laguntza-sarerik, lagunik edo familiakorik ez zuenez, eliza batean egin zuen lehen geldialdia. Pentsatu zuen han lagunduko ziotela edo nolabait orientatuko zutela, eta halaxe izan zen: Tenpluko garbitzaileak iradoki zion afrikarrekin lan egiten duen elkarte batera joatea. Karibu erakundea zen. Erakunde horrek hiru hamarkada daramatza era guztietako zerbitzuak ematen, hala nola harrera-zerbitzua, zerbitzu medikoa, bisitaldiak atzerritarrak hartzeko zentroetara, aholkularitza juridikoa, lan-orientazioa edo prestakuntza-jarduerak, besteak beste.

Karibuk "ongi etorri" esan nahi du swahili edo suajili hizkuntzan, munduan gehien hitz egiten den afrikar hizkuntza. 200 milioi lagun inguruk hitz egiten dute hizkuntza hori, eta munduan gehien hitz egiten diren 10 hizkuntzetako bat da horrenbestez.

Nicole bi urtez bizi izan zen Karibu erakundearen aterpetxe batean. Horrek aukera eman zion Afrikako hainbat lekutako beste emakume batzuekin harremanak izateko, haien errealitateak ezagutzeko eta haien bizipenekin eta ezagutzekin ikasteko, baina baita kalteberatasun-egoeran dauden pertsona guztiekiko konpromisoa garatzeko ere. Horren ondorioz, laster hasi zen etorri berriei laguntzen; gero, interprete gisa aritu zen, geroago, kultura-bitartekari gisa; harrera-teknikari ere izan zen, bai eta Emakumearen Prestakuntza eta Sustapenerako Zentroaren sortzaile eta koordinatzailea ere.

Ekimen hori sortu zen emakumeentzako gune seguruak behar zirelako, elkarrekin hitz egiteko, barrua husteko eta sendatzeko.

Hala ere, lan-progresio hori gerta zedin, Nicolek Espainian zuen egoera erregularizatu behar izan zuen, eta ez zen batere erraza izan hori lortzea. Kongotik ihes egin zuenean gaztea zen eta larrialdi egoeran zegoen, eta ez zuen pentsatu ere egin ihes egiteko eta bidaiatzeko baimenik eskatu behar zuenik. Joan egin zen, besterik gabe. Egoera oso larria zen eta bere bizitza arriskuan zegoen. Kariburen zerbitzuen erabiltzaile gisa jada, atzerritartasunean espezializatutako abokatu batek, bere historia entzun ondoren, esan zion komenigarria izango zela asiloa eskatzea, bere herrialdea gerran baitzegoen, ezegonkortasun politikoa etengabea zen eta bera jazarpenaren biktima izan zen. Haren ustez, aipatutako hori guztia nahikoa zen asiloa eman ziezaioten.

Amnesty Internationalen hitzetan, asiloa eskatzen duen pertsona da bere herrialdetik irten eta beste herrialde batean babesa bilatzen duena jazarpenaren eta giza eskubideen urraketa larrien aurrean, baina oraindik errefuxiatu gisa legez onartu ez dena, bere asilo-eskaerari buruz erabakia hartzeko zain baitago.

Errefuxiatuen Estatutuari buruzko 1951ko Genevako Konbentzioaren 1.A.2. artikulua, arabera, errefuxiatua da "arraza, erlijioa, nazionalitatea, gizarte-talde jakin bateko kide izatea edo iritzi politikoak direla-eta jazarria izateko beldur sendoak dituelako, bere nazionalitateko herrialdetik kanpo dagoen pertsona, eta beldur horiengatik, herrialde horren babesa erabili ezin duena edo erabili nahi ez duena; edo, nazionalitaterik gabe eta gertakari horien ondorioz, lehen ohiko bizilekua zuen herrialdetik kanpo egonik, beldur horiengatik herrialdera itzuli ezin dena edo itzuli nahi ez duena.

Espainian, batez beste 17 hilabete behar dira asilo-eskaerei erantzuteko. Ukrainako herritarrek izan ezik, haiek 24 orduetan lortzen baitute asiloa, harrera-sistema espresari esker

Nicoleri dena ongi iruditu zitzaion, harik eta abokatuak bulego publiko batera joan behar zuela azaldu zion arte, atean poliziak egongo zirela ondorioztatu baitzuen. Kongon eta Bruselan Estatuko segurtasun-kidegoekin izandako bizipenak zirela eta, izutu egin zen. Hainbat hilabetetan Karibuko profesionalak berarekin lan egin behar izan zuten beldur hura kentzeko eta egoera erregularizatzeko dokumentuak lortzeko aukera bideragarri bakarra zela uler zezan. Horiek horrela, lehen hitzordua eskatu zuten asilo-bulegoan, eta joateko unea iritsi zenean, erabat blokeatu zen eraikineko sarreran poliziak zeudela ikusita. Berekin zihoan boluntarioari esan zion ez zuela sartu nahi eta alde egin behar izan zuten. Ondoren beste saio batzuk egin behar izan zituzten iraganeko traumak lantzeko, azkenean beste hitzordu batera joan eta dena normaltasunez joan zedin. Eta hala izan zen. Bere beldurrak gainditu eta asiloa eskatu zuen.

Bien bitartean, eta izapidea positiboki ebatzi arte, txartel hori bat eman zioten. Txartel hark bakarrik balio zuen poliziari erakusteko, egunen batean paperak eskatzeko geldiarazten bazuten. Ezin zen bizileku-baimenarekin parekatu, eta are gutxiago lan-baimenarekin; beraz, ezin zuen diru-sarrerarik sortu, ezta Kongon zuen familiari dirurik bidali ere. Horrek frustrazio handia eragiten zion, bai baitzekien zein ondo etorriko zitzaien laguntza ekonomikoa.

Asiloa eskatu eta urtebete pasatxora, azkenean, gutun bat iritsi zitzaion, eta asiloa ukatu egin ziotela jakinarazi zioten. Gutunean ez zegoen inolako azalpenik, baina Nicolek uste zuen elkarriketa egin zion instruktoreak zalantzak zituela bere nazionalitatearen inguruan. Kongoarra zela ziurtatzeko eta egiaztatzeko ez zela berekin zerikusirik ez zuen gatazka bat erabiltzen ari paperak lortzeko, Goma aldean dauden Nirangongoko sumendiei buruzko galderak egin zizkion. Nicolek ez zuen ondo erantzun, bera bizi zen lekutik, Kinsasatik, oso urrun baitaude.

Kongoko Errepublika Demokratikoak 96 milioi biztanle inguru ditu, 200 talde etnikotakoak. Herrialde izugarri handia da.

Goma eta Kinsasa artean, adibidez, 2.657 kilometro daude.

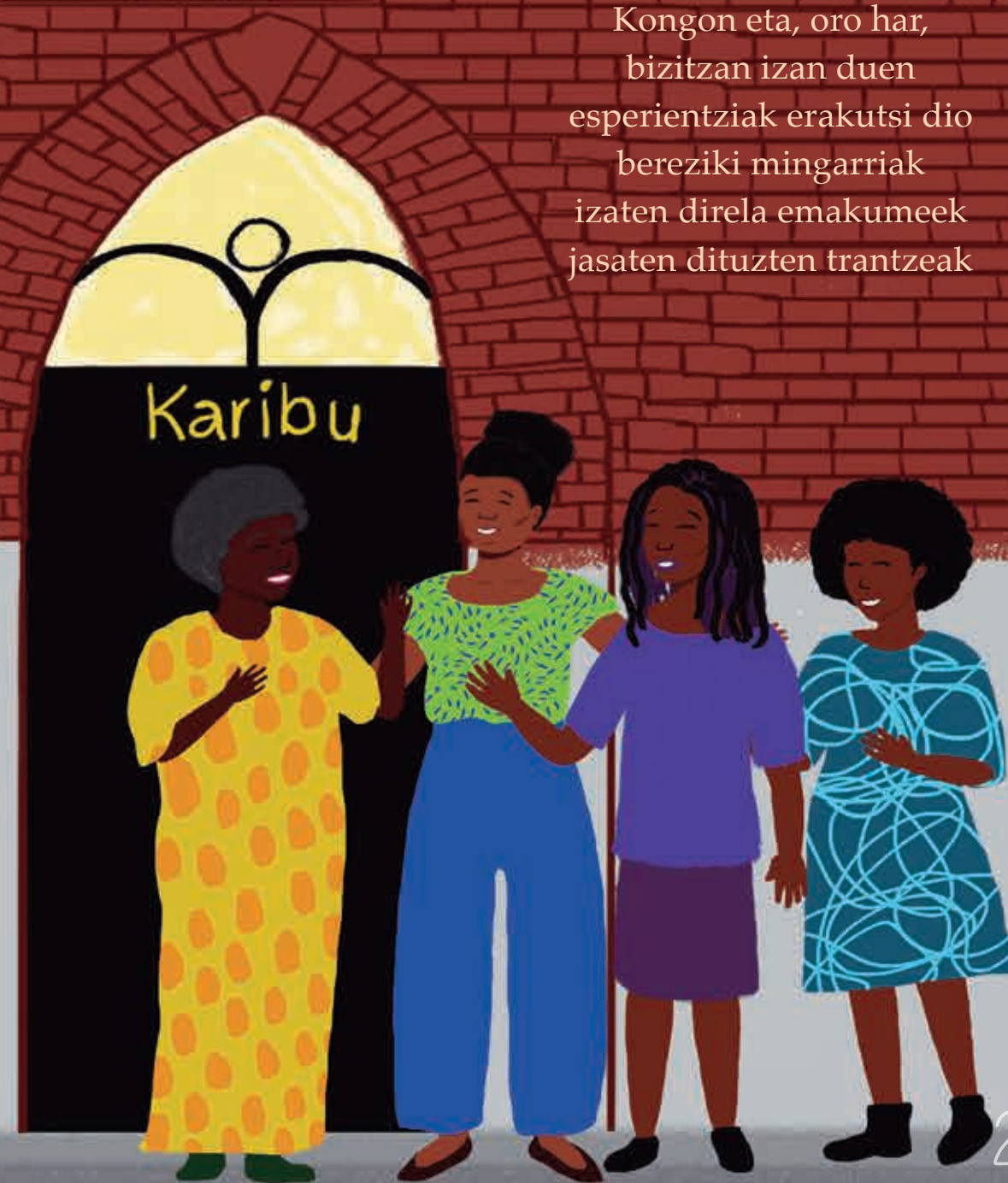

Abokatuak errekurtoa jartzea proposatu zion. Telefonoan oraindik whatsapp edo internetik ez zegoen garai hartan, oso zaila zen komunikatzea, are gehiago nazioartemailan eta gatazkan ari zen Afrikako herrialde batekin. Nicolek gurasoak aurkitzeko modua bilatu behar izan zuen, nazionalitatea egiaztatzeko agiriak bidal ziezazkioten eskatzeko. Egia esan, oso bide bihurria izan zen. Igotzen zuen maila administratibo bakoitzean, bere historia benetako zela konbentzitu behar zituen solaskideak. Horrek esan nahi zuen ezin zuela bere kontakizunaren xehetasun bakar bat ere alde batera utzi, aurrean zituen funtzionarioek asmatzen ari zela pentsa baitzezaketen.

Kontua da, bildu ahal izan zuen dokumentazio guztiarekin, Nicolek errekurritu egin zuela ukapen hura. Berriz ere, larritzeko moduko itxaronaldi hartan murgildu zen; izan ere, oraingoan, egoera irregularrean zegoen, horrek eragiten duen beldurrarekin. Beldur zen Estatuko segurtasun-indarretako kideekin gurutzatuko ote zen eta dokumentazioa eskatuko ote zioten.

Zorionez, eta hainbat hilabete zain egon ondoren, babes humanitarioko estatutua eman zioten. Horrek bakea eta egonkortasuna eman zizkion, baita ikasteko eta lan egiteko aukera ere. Bi urte baino gehiago igaro ziren guztira.

Gaur egun Karibuko zuzendaria da Nicole. Kongon eta, oro har, bizitzan izan duen esperientziak erakutsi dio bereziki mingarriak izaten direla emakumeek jasaten dituzten trantzeak

Zerbait anizkoitzat hartzen den identitatearekin lotua dago Interseksionalitatea. Pertsonak prismak bezalakoak gara: aurpegi asko ditugu eta hainbat gauza gara aldi berean. Beraz, emakumea, lesbiana, migratzailea izan daiteke, bizileku-baimena izan, unibertsitateko titulua izan, baliabide ekonomiko txikiak izan, Bilbon bizi eta gaztelaniaz hitz egin daiteke, baina ez euskaraz. Horrek, jakina, bizipen espezifikoak sortzen ditu, egoera irregularrean daudenek, oinarritzko prestakuntza dutenek eta Estatuko hizkuntzarik hitz egiten ez dutenek dauzkatenak baino sinpleagoak, baina Euskadin jaio eta hazitako pertsona zuri heterosexualek baino konplikatua. Bere kasuan, matxismoarekin (generoagatik), arrazakeriarekin (arrazarengatik), lgbtqfobiarekin (heterosexuala ez izateagatik), xenofobiarekin (atzerritarra izateagatik) edo aporofobiarekin (pobrea izateagatik) lotutako esperientziak batzen dira, eta horrek ondorioak ditu egunerokoan.

Kimberlé Crenshaw akademiko eta irakasle afroestatubatuarrek sartu zuen interseksionalitatea terminoa, eta honela definitu zuen: "kategoria sozial askotako kide izatearen ondorioz gizabanakoak jasaten duen zapalkuntza edo pribilegioa da".

Afrikar kontinentean, emakumeek emakume izateagatik dituzten arazo espezifikoetako batzuk honako hauek dira: gerrako arma gisa egindako bortxaketak, sexu-esplotaziorako salerosketa, ezkontza hitzartuak edo emakumeen genitalen mutilazioa.

Hori dela eta, gaur egun, Karibuk hiru etxebizitza ditu emakumeentzat, eta eguneko zentro bat ere badute adineko emakumeentzat, "Bibi Etxea". Azken hori oso kolektibo ikusezina da; izan ere, Espainiako gizartearen iruditerian, gizon gazteak baino ez dira Afrikatik migratzen duten pertsonak. Hala ere, badira adineko emakumeak ere, kasu batzuetan hizkuntza-zailtasunak dituztenak eta sare sendorik ez dutenak.

Nicoleren buruan beti agertzen da noizbait Kongoko Errepublika Demokratikora itzultzeko aukera, baina ezegonkortasunak han jarraitzen du. Bestalde, berak badaki hemen oso baliagarria dela. Karibun egiten duen lan bikainaz gain, hizlari aparta da, eta Afrikako emakumeen egoerari eta migrazioei buruzko hitzaldiak eta formazioak ematen ditu.

Eta Afrikatik Asiara goaz, beste emakume zoragarri bati buruz hitz egin nahi baitizuet orain. Rosa Irasusta Ventura. Duela 74 urte jaio zen San José Cityn, Nueva Écija. Écijaren kontu hori ezaguna egingo zaizue, eta normala da, Sevillako udalerrri batek izen hori baitu. Uda oro hitz egiten digute hari buruz, han tenperatura oso handietara iristen direlako beti. Nueva Écija, ordea, oooso urritu dago Andaluziatik. Filipinetako eskualdea da, eta Manila hiriburutik lau bat ordura dago. “Katilu arroza” deitzen zaio, bertan ekoizten den arroz kopuru handiagatik.

Filipinetako komunitatea oso errotua dago Espainiako Estatuan; izan ere, gaur egun bere herrialdea dena, Espainiaren lurraldea izan zen XVI. mendearen eta XIX. mendearen artean (1898). Garai hartan katolizismoa nagusitu zen eta bertako abizenak kendu egin zituzten espainiarrak jartzeko.

Artxipelagoaren izenak berak ere jatorri espainiarra du: Izen hori du Felipe II.a erregearen garaian kolonizatu zelako. Orduz geroztik, Espainia penintsularrera iristen hasi zen hango jendea. Goi-mailako jendea zen, goi-mailako ikasketak egin nahi zituen.

Hala ere, hura ez zen izan Espainiarako migrazio-bolada bakarra: II. Mundu Gerraren ondoren, biztanleriaren zati batek herrialdetik ihes egin zuen eta hona etorri zen.

60ko hamarkadatik aurrera, emakumeak etorri ziren batez ere, eta Espainiako enpresarien etxeetan lan egiten zuten. Hala ere, haietako asko Estatu Batuetara joan ziren ondoren, eta 80ko hamarkadan, nolabait aurrekoa ordezkatu zuen belaunaldia iritsi zen, etxeko zerbitzuan aritu zena halaber.

XXI. mendean Filipinetako jendea beste baldintza batzuekin etorri zen, 2006an Asiak eta Espainiak hitzarmen bat sinatu baitzuten langile kualifikatuak etor zitezten.

Rosa Bartzelonara iritsi zenean, 1980an, bidaiatzeko eskakizun burokratikoak ez ziren orain bezain zorrotzak, eta, beraz, turista gisa sartu zen eta... geratu egin zen.

FILIPINAS

Bere migrazioa ekonomikoa izan zen. Bere herrialde-tik alde egin aurretik, maistra gisa lan egiten zuen, eta emakume bat egunero

Oxfam Intermon GKEren txosten batenarabera, 500.000 etxeko langile baino gehiago daude Espainian, eta hirutik bat pobreziaren mugaren azpitik bizi da.

joaten zitzaion etxera etxeko lanetan laguntzera eta bere bi alaben eta semearen hazkuntzan laguntzera. Hori egin zezakeen ekonomia oso onbideratua zuelako, baina dena aldatu zen senarra lanik gabe geratu zenean. Bere soldatarekin bakarrik ez zitzaion iristen etxebizitzaren gastu guztiak ordaintzeko. Bere hiru seme-alaben eskoletako matrikularen hileroko ordainketari ere ezin zion aurre egin. Beraz, Bartzelonan bizi zen lagun.

filipinar batek esan zionean emakume bat behar zutela etxeko lanetan barneko langile gisa aritzeko, ez zuen birritan pentsatu eta etorri egin zen. Eta horrela pasa zen etxeko langile bat bere etxean izatetik, berak dioen bezala, bera izatera berea ez zen etxe batean garbitzen zuen neska filipinarra.

Prekarietate ekonomikoaz haratago, ohikoa da abusuzko praktikak egitea, nekez kontrola daitezkeenak, arlo horretan ez baita lan-ikuskapenik egiten.

Bidaiatu aurretik, Espainiari buruz zuen ideia bazen ere eraikin handiak zituen herrialde ederra zela eta mundu guztia ederra eta aberatsa zela, negarrez egin zuen bidaia osoa. Beldurra zion ziurgabetasunari, eta pena handia bere familiarengandik banantzeagatik. Alaba txikienak urtebete besterik ez zuen, eta min handia ematen zion harengandik eta bi anaia-arrebengandik urrundu beharrak, nahiz eta behin-behinean izan. Gainera, 80ko hamarkadako Bartzelona hartan lehorreratu zenean, pobrezia-poltsa handiekin eta arkupeetan eta parkeetan drogatzen zen jendearekin, konturatu zen Europari buruz zuen aurretiko irudi hark ez zuela zerikusirik handirik errealitatearekin.

BARCELONA

El País egunkariaren 1985eko artikulu batek oso datu esanguratsuak ematen zituen garai hartako pobreziari buruz: Zortzi milioi espainiar ez ziren 'per capita' errentaren erdira iristen.

Hala ere, laster jakin zuen ezin izango zela kalera askorik atera, kontratatu zuen familiak ez ziolako uzten.

Denetarik egin behar zuen, gelditu gabe eta espainiar erara.

Rosak gaztelania pixka bat ikasi zuen bere herrian; izan ere, aurreko lotura kolonialak zirela eta, ikasketa-planetan eskaintzen zen ikasgaia zen, eta bere burua gogoratzen du "nola?" hitza etengabe errepikatzen. Dena galdetu behar nuen, ez bainekien hemen gauzak nola egiten ziren.

Sukaldatzen, garbitzen eta etxeko lan guztiak egiten bazekien ere, berehala kontratatu zen ezagutza horiek Filipinetan bakarrik balio ziotela. Estatu espainiarrean gauzak oso modu ezberdinean egiten ziren. Lehen hilabetean, baldar eta ziurtasunik gabe sentitu zen, baina, denbora hori igarota, eta "nola?" ugariren ondoren, ezin hobeto moldatu zen.

Gaztelania ikasten jarraitu zuen, eta katalan pixka bat ere, liburuak irakurtzen, telebista ikusten eta bizi zen familiaren alaba zaintzen. Denbora asko ematen zuen harekin, eta ez bere gogoz, baizik eta jasan zuen lan-esplotazioagatik. Kontratuz egin beharrekoaz gain, neskatoaz arduratzeko eta ingelesa irakasteko eskatu zioten, hizkuntza hori bikain menderatzen baitzuen.

Gaztelania hizkuntza ofiziala izan zen Filipinetan 300 urte baino gehiagoz (1565-1898). Parisko itunak Hispanoamerikako Gerraren amaiera ekarri zuen eta, ondorioz, Kubaren independentzia, bai eta Guam uhartea, Filipinak eta Puerto Rico Estatu Batuen esku uztea ere.

Filipinak lurralde estatu batuak izan ziren 1901etik 1946ra. Garai hartan, ingelesa eskualdeko hizkuntza ofizial bihurtu zen eta eskoletan irakasten zen hizkuntza.

Gaur egun, 170 hizkuntza hitz egiten dira herrialdean, baina ofizial bakarrak tagaloa eta ingelesa dira.

Gauero, leher eginda oheratzen zenean, orduak eta orduak ematen zituen negar zotinka. Hala ere, zuen soldata bere herrian irabazten zuena baino hogeita handiagoa zela jakiteak, jarraitzeko indarra eman zion. Horrek eta kabinetatik egiten zituen telefono deiek. Filipinetako marinel batzuk Bartzelonako portuan lehorreratzaren ziren eta han ematen zuten denbora bat, eta haiek bazekiten kabinak nola trukatu denbora luzez diru gutxiaren truke hitz egiteko. Erraza zen kabina haiek aurkitzea, filipinarren ilara luze-luzea egoten baitzen beren txandaren zain. Bere familiarekin hitz egiten zuen bakoitzean, kabina haien bidez, gogora etortzen zitzaion zenbateraino behar zuten berak bidaltzen ziren dirua.

Diru-bidalketak dira migratzen duten pertsonen jatorrizko herrialdean dituzten ahaideei eta hurbilekoei bidaltzen dieten dirua. 2022an Remitly diru-bidalketa zerbitzuko zuzendariari, Matt Oppenheimerri, egindako elkarrizketa batean, hark adierazi zuen funts horiek etxeko diru-sarreraren % 60 ere izan daitezkeela. Filipinetan, diru-bidalketak diru-kopuru handia izan ziren BPGd-rekin alderatuta, % 9,7, hain zuzen ere.

Etapa horretako gauza positibo bakarra izan zen, ekonomikoaz haratago, lortu zuela paperak egitea eta bere egoera administratiboa erregularizatzea. Urtebetean, eta izapideak gaur egun bezain zailak ez zirenez, bazuen bizileku-baimena, eta hirutan nazionalitatea. Pasaporte espainiarra edukitzeak etxe barruko lana uzteko behar zuen segurtasuna eman zion. Hartatik, hainbat etxetan garbitzera pasatu zen, eta beste lan batzuk ere egin zituen diru-sarrera osagarriak izateko, hala nola mantelinak brodatu.

Bere asmoa zen behar adina diru aurreztu bezain laster bere herrira itzultzea, baina soldaten artean alde handia zegoenez, azkenean, itzuli beharrean, bere familia izan zen hona etorri zena.

Lehenik, alaba zaharrena ekarri zuen, hamabost urtekoa. Handik urtebetera, senarra, semea (erdikoa) eta alaba txikia etorri ziren. Sei urte besterik ez zituen, eta hura izan zen arazo txikienak izan zituen katalana eta gaztelania ikasteko, eta, beraz, egokitzeko. Oso ernea eta pertxenta zenez, berehala egin zituen lagunak eskolan, non dena ondo zihoan, irakasle baten komentario arrazista eta xenofoboengatik izan ezik, “zoaz zure herrialdera” esan baitzion. Ikaskideek beren gurasoei kontatu zieten gertatutakoa, eta gurasoek salaketa jarri zioten irakasleari, eta, azkenean, ikastetxetik bota zuten, bere jokabide xenofoboagatik.

Senarra, berriz, lan-merkatuan sartu zen, eta poltsak josten eta mantelinak brodatzen aritu zen berekin batera.

Berrelkartzea oso positiboa izan zen, baina iragandako denborak eragin handia izan zuen euren harremanean. Jada ez ziren urte batzuk lehenago banandu egin behar izan zuten pertsona berak. Heldu, hazi, edo, besterik gabe, aldatu egin ziren, elkarrengandik urrun kilometro askora bizitzea egokitu zitzaielako. Bestalde, Espainiako bizimoduak ez zuen inolako zerikusirik Filipinetakoarekin. Han, familian planak egiteko denbora zuten; hemen, berriz, bai berak bai senarrak lanean ematen zuten egun osoa, eta ia ez zituzten ikusten ez bi alabak, ez semea, egun seinalatuetan izan ezik.

Rosak uste du, agian horregatik, bere seme-alaba zaharrenek kanpoan bilatu zutela familia eta laster ezkondu zirela.

80ko hamarkadan, Espainiako hiri handietako burgesiaren artean nahiko ohikoa zen Filipinetako etxeko langileak izatea. Halatan, Asiako kazetari bat etorri zen gai horri buruz erreportaje bat egitera eta Filipinetako diasporaren egoera zein zen kontatzera. Testigantza haiek irakurrita, Katalunian bizi zen komunitatea, apur bat zatitua zegoena, elkar gehiago ezagutzen joan zen. Elkarrekin harremanetan jarri ziren, hitz egin zuten, beren bizipenak eta erreklamazioak antzekoak zirela konturatu ziren, eta ulertu zuten, nostalgia hobeto jasan ahal izateko eta aldaketak eta hobekuntzak lortzeko, hobe zela elkartzea. Hasieran, egiten zituzten bilerak ludikoak izaten ziren batez ere, egunerokotasun gogor eta nekagarriaren ihesbide; hala ere, pixkanaka, beste helburu batzuetarako elkarteak sortu ziren.

Diaspora hitza "dispertsio" hitzetik dator, hori gertatzen baita pertsonak, animaliak edo objektuak banandu eta hainbat norabidetan barreiatzen direnean. Horiek horrela, bere sorlekua utzi eta planetako beste edozein lekutan bizi diren jende-taldeak hartzen ditu barnean diaspora kontzeptuak.

Zenbait definizioen arabera, diasporaz hitz egiteko, garrantzitsua da oraindik ere nolabaiteko harremana izatea irten ziren tokiarekin, harreman kulturala, gastronomikoa, linguistikoa, erlijiosoa...

Hasieran, K.a. VI. mendean Israel utzi behar izan zuen herri juduarentzat bakarrik erabiltzen zen termino hori, baina gaur egun edozein komunitateri aplikatu daioke.

Horren ondorioz, 1986an, Rosa boluntario gisa sartu zen Filipinetako Zentroan. Irakaskuntzaren falta sumatzen zuen, eta konturatu zen, hemen, bere herrialdeko haurrek ez zituztela Filipinetako hizkuntzak hitz egiten eta haien heziketa lasaiagoa zela. Haren hitzetan, etxeko txikienek erantzun egiten zieten adinekoei eta helduekiko errespetu txikiagoa zuten. Pentsatu zuen tagalo, ingeles eta kultura filipinarraren irakasle gisa lan eginez, oso baliagarria izan zitekeela bere komunitatearentzat. Ordutik, lanaren eta hazkuntzaren ondoriozko nekea gorabehera, ez dio bere laguntza emateari utzi trukean dirurik jaso gabe, eta gaur egun, 74 urterekin, erakundeko presidentea da. Eta egokia da gainera lan horretarako. Izaera artatsu eta bizkorra du. Dena jasateko prest dagoen emakume migratzailea ez dela dio. Hortaz, beraz aprobeztatzen saiatu badira edo kalean "Txina" oihukatu badiote mespretxuz, oso aldarrikatzailea denez, beti erantzun du.

COVID-19aren pandemian zehar, asko areagotu zen Txinako komunitateekiko berariazko sinofobia edo xenofobia, gertatutakoaren errua egotzi baitzien munduko biztanleriaren zati batek. Hala ere, txinatarrek ez ezik, Asiako beste herrialde batzuetako pertsonak ere pairatu zuten hori.

Zentroan, prestakuntzaz gain, enplegu-poltsa bat kudeatzen da, ospitaleetan laguntzen zaie gaixotasunen bat dutenei, maite dituztenak ez baitituzte hemen, eta laguntza juridikoa ematen dute. Gainera, iritsi berriak direnei laguntzen diete, noraezean ibiltzen baitira eta ez baitakite zer baliabide dauden. Duela hamarkada batzuetatik oso presente dagoen komunitate baten eskubideak egituratzeko eta bete daitezten eskatzeko modu bat da, aspalditik hemen egon arren herritar gehienentzat ikusezinak baitira.

Rosak 2013an hartu zuen erretiroa. Hala ere, noizean behin, Filipinetako janari tipikoa saltzen du kalean, kobratzen duen pentsioa ez delako nahikoa eta dirua bidali behar dielako Filipinetan geratzen zaion familiari (ahizpak, lehengusuak, etab.).

Ezagutzen dutenek Tita Rosa deitzen diote maitasunez, bere jendeari asko lagundu diolako, bai bere herrialdean, bai Bartzelonan, eta egia esan, horretan jarraitu nahiko luke, baina garbiketako langilea izateak eragin handia izan du bere gorputzean. Bizkarra, belaunak eta eskumuturrak txikituak ditu hainbat urteko lanaren ondoren, eta askotan egin behar izan diote ebakuntza.

Jada ez du bere lurraldera itzultzeko asmorik; izan ere, bere alaba zaharrena eta han izan dituen Rosaren bilobak izan ezik, bere zuzeneko familia osoa, bilobak eta lehen birbiloba barne, Bartzelonan daude. Gainera, oso gustuko ditu Filipinetako Zentroa eta handik egin dezakeen guztia. Badaki joango balitz, bere hutsa nabarituko luketela.

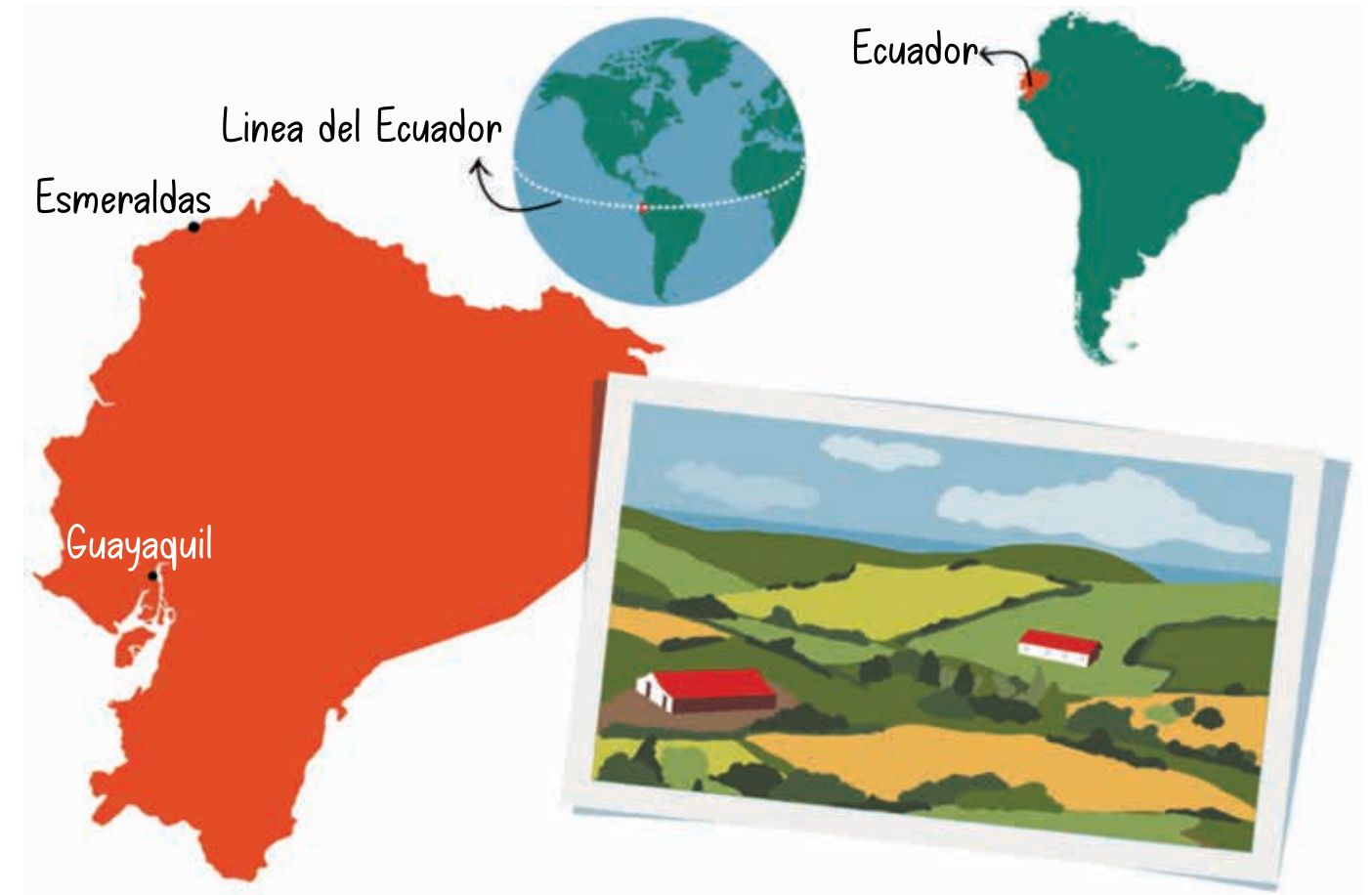
Espainiatik kanpo jaio eta hemen bizi diren pertsonen erdiak baino gehiagok (% 56) 10 urte baino gehiago daramatza herrialde honetan. Horrek agerian uzten du biztanleria migratzailearen zati handi bat oso errotuta dagoela. Ondo dago informazio hori gogoan izatea, beti pertsona iritsi berri gisa edo abegi egin eta laguntzen zaien apopilo gisa ikusteari uzteko. Honezkero, funtsezkoa da diren bezala ikustea: bizi diren gizarteetan ekarpena egiten duten eta laguntzen duten herritarrak.

Emakume migratzaile gehiagori buruz hitz egingo nizueke, baina... uste dut iritsi dela garaia ninot jantzi hau kendu eta nire historia kontatzeko. Honezkerok, esango nuke argi geratu dela migratzen dugun pertsonok ez garela soilik gorputz hutsa edo errealitatera egokitzen ez den estereotipo-multzo bat, bai eta bakoitzak bere zergatia duela ere. Nirea pobreziarekin lotua dago, baina arrazoi guztiek balio dute. Azken batean, gizakiek sustraiak dituzte, bai, baina sinbolikoak dira, ez dira landareenak bezalakoak; beraz, ez digute mugitzea eragozten, eta ez dugu zertan jaio garen herrialdean geratu.

Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalaren 13. artikulua araberak, pertsona orok du joan eta etorri aske ibiltzeko eskubidea eta Estatu baten lurraldean bizilekua aukeratzekoa, eta pertsona orok du edozein herrialdeetatik alde egiteko eskubidea, baita norberetik ere, eta norbere herrialdera itzultzekoa.

Nire izen osoa da Marjorie Paola Hurtado Villalá. 39 urte ditut, eta Ekuadorreko Errepublikakoa naiz. Izen hori du handik igarotzen delako ipar hemisferioa eta hego hemisferioa bereizten dituen irudizko lerroa. Hori dela eta, mendi inguruetan izan ezik, gainerakoan ez du inoiz hotzik egiten eta zuzeneko eguzki argi gehiago jasotzen dugu. Horregatik, oso emankorra da gure lurra, eta erraz landu daiteke. Ni Guayaquil jaio eta Esmeraldas probintzian hazi nintzen. Bertako biztanle gehienak afrikar ondorengoak dira eremu hartan.

Nazio Batuen Santiagoko eta Durbaneko adierazpenen arabera, afrikar ondorengoak dira Ameriketara jaio diren afrikar jatorriko pertsonak. Haien arbasoak Afrikar kontinentetik eramana izan ziren Atlantikoz haraindik esklabotzaren ondorioz. Azkenaldian, definizio horrek barne hartzen ditu, beste edozein lekutan jaio arren jatorri afrikar beltza dutenak ere.

Inguru aberatsa izanda ere, Esmeraldaseko biztanleen % 51 pobrezia-egoeran bizi da, eta nire kasua ez zen bestelakoa izan. Nire familiak ez zuen baliabiderik, eta, horren ondorioz, beste ahaide batzuen etxean bizi behar izan genuen. Imajinatzen al duzue? Aldian-aldian, gure ondasun urriak bildu eta leku batetik bestera joan behar izaten genuen, jakinda noizbait, lehenago edo geroago, berriro alde egitea egokituko zitzaigula. Hain zuzen ere, behin-behinekotasun iraunkorraren sentsazio horregatik oraindik gogoan dut gure lehen etxebizitza propioa: Banbuz egina zen, oso material merkea, eta amonaren orube batean eraiki zuten. Hala ere, prekarietateak etenik gabe jarraitu zuen gure bizitzetan. Izan ere, bigarren eskukoa zen soinean eramaten genuen arropa, azoka txikietan erositakoa, bilatu eta bilatu ibili ondoren, gure neurrikoa izan zedin eta ongi samar gera zekigun. Baina nire zapatak, erabiliak noski, neurri desberdinekoak izaten ziren batzuetan, nire amak ordain zitzakeen bakarrak haiek zirelako. Pentsatuko zenutenez, ez zen oso eroso haiekin ibiltzea. Edo espazioa soberan nuen ezkerreko oinean edo espazioa falta zitzaidan eskuinekoan edo alderantziz.

Nekaturik poltsikoak beti hutsik edukitzeaz, platera janariz bete ote zezakeen ez jakiteaz, eta egun osoan hornigaiak nola ordainduko zituen kezkatuak ibiltzeaz, amak Espainiara emigratzea erabaki zuen. Nik, garai hartan 16 urte nituenez eta beti nota oso onak ateratzen nituenez, hemen ikasi ahal izatea zen amaren hasierako nahia, Europako titulazioek ospe handiagoa baitute.

Hainbat faktoreren baitan dago unibertsitateen prestigioa eta nazioarteko rankingetan duten kokapena: ospea akademikoaren arabera, ikastetxeetan prestakuntza jaso duen jendearen enplegatzaileen arabera, irakasle-ikasleen ratioaren arabera, ikerketan diharduten langileek egindako ziten arabera eta nazioarteko bisitarien proportzioaren arabera, dela irakasle gisa, dela ikasle gisa.

Jakina, aipatutako horrek guztiak ehuneko handia izan dezan, funts jakin batzuk izan behar dituzte ikastetxeek, eta herrialde batzuek ez dauzkate funts horiek. Horiek horrela, ahal duen guztia kanpora joaten da ikastera edo zentro pribatuetan ikasten du, are handiagoa eginez ikasleen arteko desberdintasun-aldea.

Amaren erabakiak bazuen zentzua, ni oso ikasle ona bainintzen. Ohorezko koadro akademikoan ere banengoen, eta ordurako hasia nintzen Sistema informatikoen analisia ikasten hango Unibertsitate Politeknikoan. Beraz, joan eta urtebetera, hegazkin-txartel bat bidali zidan amak, ni ere Espainiara etor nendin.

Hala ere, berak ez zidan esan European ere pobrezia badela. Errealitateak zaplazteko ederra eman zidan eta nire hastapenak oso gogorrak izan ziren. Amak eta biok 40 m²-ko etxebizitza bat partekatzen genuen jende ezezagun pila batekin. Gure gelan bakarrik 6 lagunek egiten genuen lo, eta gure ohean hiruk: amak, amaren lagun batek eta nik. Une batzuetan sentitu nuen Ekuadorren genuena baino okerragoa zela gure egoera.

Ekuadorretik datozen pertsonak osatzen dute Estatu espainiarreko komunitate amerikar ugariena. 90eko hamarkadaren amaieratik, nire herrialdeko herritar asko hona etorri ziren han zuten krisi ekonomiko larriaren ondorioz. Ama eta biok horren erakusgarri. Espainian kide gehien dituen hirugarren komunitate migratzailea gara, 400.000 lagun baino gehixeago baikara, nahiz eta ehuneko oso handi bat gure lurraldera itzuli zen Espainiako 2008ko krisiarekin batera.

Pixkanaka-pixkanaka, urruntzen joan zen karrera Madrilen jarraitzeko nire helburua. Egia bada ere, ekuadortarra naizenez, hizkuntza bera hitz egiten dudala, egia da hemengo kulturako elementu askok ez dutela nirearen inolako antzik. Adierazteko moduarekin, keinuekin, janariarekin, ondo pasatzeko, dantzatzeko edo pentsatzeko moduarekin dute zerikusia. Hori aski ez balitz, ez nekien zer baliabide zeuden eta oztopo administratiboak izugarriak ziren. Horrela pasa nintzen amets egitetik bizirik irautera. Horrela eman nituen bost urte baino gehiago egoera irregularrean egoteagatik. Jar zaitezte nire larruan. Bost urte luze izan ziren beldurrez, beldur nintzen poliziak ez ote zuen egingo bere identifikazioetako bat arraza-profilagatik eta ez ote zitzaidan niri tokatuko, ez ote nuen lanik aurkituko edo lan-esplotazioa jasan beharko ote nuen, paperik gabe ez baituzu eskubiderik.

Arraza-profilaren arabera identifikazioak edo arraza-miaketak Estatu segurtasun-indarrek egiten dituzten jarduerak dira. Pertsona ez-zuriak gelditzen dituzte dokumentazioa eskatzeko, susmagarritzat edo desegokitzat jo daitekeen ekintzarik egin ez badute ere. Andaluziako Giza Eskubideen aldeko Elkarteak eta Granadako Unibertsitateak ikerketa bat egin zuten hiriko autobus-geltokian, eta ondorioztatu zuten poliziak gizon zuriak baino 40 aldiz gehiago gelditzen zituela gizon beltzak.

“Arraza-profilaren arabera polizia-identifikazioak. Espainian izandako identifikazio-esperientziei buruzko azterlan kriminologikoa 2020-2021” izeneko txostenean, generoari eta adinari buruzko datuak gehitu zitzaizkion aurrekoari. Eta honako hauek izan ziren haren ondorioetako batzuk: Kasu gehienetan (% 72,5), identifikatutako pertsonak ezaugarri ez-kaukasikoak zituzten, eta gehienek (% 78,7) nazionalitate espainiarra zuten.

Gizonak ziren identifikatutako biztanleriaren % 81.3, eta emakumeak, berriz, % 18.7. Bide publikoan identifikatu zituzten laginean parte hartu zuten 18 eta 29 urte bitarteko gazteen % 84.9; 30 eta 40 urte bitarteko helduak, berriz, % 12.3 izan ziren, eta 50 urtetik gorakoak % 2.3.

Zortea izan nuen, nire amak denbora dezente zeramalako hemen eta kontakturen bat zeukalako. Beraz, nire lehen lana hitzartua zegoen dagoeneko. Madrilera iritsi eta astebetera, familia aberats baten etxean hasi nintzen garbiketa lanetan. Amak lagundu zidan lehen egunean, bidea erakusteko, baina bigarrenean bakarrik joan behar izan nuen, eta metroan galdu egin nintzen. Beraz, berandu iritsi nintzen. Gainera, janaria prestatzeko eskatu zidaten, zerbait logikoa, baina emaitzak higuinduta utzi zituen. Ez zen nik ez nekielako janaria prestatzen, baizik eta Espainian lehorreratu berria nintzela eta ez nuela batere ezagutzen gastronomia nazionala. Kontua da bi hutsegite horiek nahikoa izan zirela kalera botatzeko.

Amari oso gaizki iruditu zitzaion. Dirua behar genuen nire hegazkin-txartela erostean egin zuen zorra kitatu ahal izateko, eta ahalegin handia egin zuen niretzat beste zerbait aurkitzeko.

Madrilen egin nuen bigarren lana izan zen patatak saltzea Rastro merkatu erraldoiko postu batean. Hirugarrenean, atariak garbitzen aritu nintzen, eta ondo egingo nuen nonbait, egun batean beren seme-alabak zaintzeko eskatu baitzidaten enpresako jabeek. Onartu egin nuen beste erremediorik ez nuelako, baina hasieratik konturatu nintzen umeetako bat "bihurritzat" hartuko genuena baino puntu batzuk harago zegoela. Haren ardura hartzea izugarritzko lana zen, eta ez nuen nire burua horretarako prest ikusten. Beraz, gurasoei esan nien ezingo nuela lan hori egiten jarraitu. Haien erantzuna mendekua izan zen: salatu egin ninduten egoera irregularrean egoteagatik.

Egoera irregularrean egotea ez da delitua, arau-hauste administratiboa baizik. Hala ere, hainbat ondorio izan ditzake: askatasun-gabetzea, hau da, atzerritarrak barnertzeko zentro batean (ABZ) sartzea, isuna ordaintzeko eskatzea edo jatorrizko herrialdera edo hirugarren batera kanporatzea.

Bada jende asko modu legalean sartzen dena, hau da, bisa batekin, baina gero, bisa amaitzen denean, herrialdean geratzen dira.

Immigrazio irregularrari buruz gehien erakusten diguten irudia pateran datozenena bada ere, egia esan, Espainiara modu horretan iristen diren pertsonen ehunekoa askoz txikiagoa da hegazkinez modu erregularrean iristen direnena eta azkenean geratu egiten direnena baino.

Azkenik, lan-esplotazioaren eta tratu txarren antzeko hainbat trantze igaro nituen arren, lortu nuen nire egoera erregularizatzea. Oso ibilbide luzea eta gogorra izan zen. Izan ere, nire lehen bizileku-txartela egiteko hatz-marka jartzeko komisariara joan nintzen egunean, jakinarazi zidaten atxilotze-agindua zegoe-la nire kontra, kontratatzaile ohiek salaketa jarri izanagatik. Kalabozoan pasa behar izan nuen gaua.

Dena den, AIZ (Atzerritarren Identifikazio Zenbakia) edukitzeak ate pila bat ireki zizkidan. Azkenean, lor nitzakeen beste lanpostu mota batzuk, berme handixeagoa zutenak. Garai hartan zerbitzari izan nintzen, eta geroago, harreragile. Orduan berriro berpiztu zitzaidan unibertsitatean ikasteko itxaropena. Gaztetako ametsa atera nuen berriz, eta, ia pentsatu gabe, tituluak homologatzeko labirinto burokratikoan murgildu nintzen. Eta labirintoa deitzen diot, nolabait ere, hala delako, eta horrek eragiten du pertsona gehiegi errenditzea beren helburua lortu aurretik.

2022an, goi-mailako hezkuntzako atzerriko tituluak homologatzeko eta baliokidetzeko eskaeratarako izapideak arintzea onartu zuen Gobernuak. Ebazteko gehieneko epea sei hilabetekoa da, eta helburua da migratzen duen pertsona mota jakin baten, hau da, unibertsitarioen mugikortasuna bultzatzea. Baina... zer gertatzen da oraindik unibertsitateira iritsi ez direnekin edo lanbide-heziketa ikasi dutenekin?

Nik, ordea, ez nuen atzera egin. Baina nire ibilbidea oso aspergarria izan zen. Denbora aurrera joan izanaren gauza on bakarra izan zen artean 25 urte bete nituela. Horri esker egin ahal izan nuen adin horretatik gorakoentzako unibertsitatean sartzeko proba. Gainditu nuen eta psikologia fakultatean onartu ninduten.

Atzera begiratzeak balio izan dit nire antzeko esperientziak dituzten eta ikastea lortu ez duten migratzaile guztiengan pentsatzeko. Hori izan da, hain zuzen ere, "Educación contra la discriminación" elkartearen sortzeko ernamuina. Prestatzen jarraitu, unibertsitateira iritsi edo tituluak baliozkotu nahi dituzten migratzaileei informazioa zabaltzeko eta izapideak errazteko helburuarekin sortu zen.

Nire hasierako ikerketa-lanekin Pandoraren kutxa ireki nuen, eta ez nekien halakorik zegoenik ere. Konturatu nintzen unibertsitatera iristeko betoa ez dela institutuaren ondoren hasten, baizik eta lehenago, lehen hezkuntzan esan daiteke. Etapa horretan jada nabarmena da testuliburuetan falta direla maskulinoak, zuriak eta mendebaldekoak ez direnen erreferenteak, bai eta sistemaren, irakasleen eta eskola-orientazioko taldeen aurreiritziak ere. Horren ondorioz, eskola-uztera, dibertsifikaziora edo, kasurik onenean, lanbide-heziketara bideratzen dira ikasle migratzaileak edo migratzaile jatorrikoak. Horregatik, nire elkartetik, hainbat lan-arlotako migratzaileak edo migratzaile jatorrikoak ikastetxeak bisitatzera joan daitezten bultzatzen dut, irakasleek beren ikuspegia zabal dezaten eta ikasleek hezkuntza-sistemak beti alde batera uzten dituen erreferenteak izan ditzaten. Horrela ohartzeko, unibertsitatera iristea erraza ez den arren, posible dela.

Lortu dut Psikologiako gradua ateratzea. Bost urte behar izan nituen, lau urte beharrean, bien bitartean nire lehen alaba izan nuelako, eta elkartean lanean jarraitzen dut. Orain, psikologo gisa lan egiten dut, eta nire terapietan ez dira falta arrazakeriaren aurkako ikuspegia eta ikuspegi dekoloniala, ikasi, irakurri eta, jakina, bizi izan dudak guztian oinarrituta. Aurreiritziak desagertuko ahal dira inor ez dadin ninot gisa ikusi eta, nik bezala, bakoitzak bere ametsak bete ahal izan ditzan.

Oso garrantzitsua da argi izatea ez dela gauza bera arrazista ez izatea, eta arrazakeriaren aurkako izatea. Arrazakeriaren aurkako pertsona izateak esan nahi du egitura arrazista aintzat hartzen dela eta prest dagoela egitura hori alde guztietatik salatzeke eta desmuntatzeko. Horren barruan sartzen dira hezkuntza, psikologia edo kazetaritza, adibide batzuk jartzearren.

Orain badakizue zer edo zer gehiago nitaz. Badakizue nire denboraren zati bat “Educación contra la discriminación” elkarteari eskaintzen diodala, eta funtsezkoa iruditzen zaidala ikasleei eta irakasle-taldeei erreferente migratzaileak erakustea, batzuetan alborapenak izan ditzaketelako. Horixe da, hain zuzen ere, egin dudana: ninot izatetik oso urrun dauden emakume migratzaileen historia kontatu, ahalegin eta hobetu nahi hutsa eta egiazko eredu baitira gizarte osoarentzat, bizi izan duten guztiagatik eta, batez ere, beste pertsona batzuen alde egin duten eta egiten jarraitzen duten guztiagatik.

Espero dut, aurrerantzean, hau irakurtzen ari zaretenok mezu hau zabaltzea, askoz ozenago entzun dadin eta jende gehiagorengana irits dadin.

Eskerrik asko!

Ai ama, nolako beroa ematen zidan ninot jantziak.

Laguntza finantzarioa:

Argitalpen hau Gizarte Eskubideen eta Agenda 2030 Ministerioaren finantzazioarekin burutu da. «Narrativas de ciudadanía, palabras e imágenes que transforman para alcanzar la Agenda 2030 de Desarrollo Sostenible» proiektuaren esparruan. Argitalpen honen edukia InteRed Fundazioaren ardura da eta ez du Ministerioaren iritzia islatzen.